

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolnele naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovane pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

**UREDNIŠTVO:** ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik **ŠTEFAN GODINA**. Lastnik konsorcij lista "Edinost" — Nastanila tiškarna konsorcija lista "Edinost" v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

~~~~~  
**Poštne-krajalniški račun št. 841.652.**  
~~~~~  
**TELEFON 2409 3182**

bratske skladišnice in zbirali prihranke za najhujše čase, ne pa za razkošne zabave po gostilnah, za odveč pijače, ki vas ubijajo z njimi, se vam slednjič skrči tudi delavski čas, kakor boste hoteli sami. Ali ne izvrši vse, ten, trezen delavec več in bolje kot sodrug — alkoholik? Vsed tega se vam tudi lahko zvišajo plače, saj boste z gospodarjem združniki na skupnem podjetju, ako pristopite s svojim kapitalom. Gospodar spozna tedaj, da je zavisen od vas, samo vaš načelnik... Tedaj pa ne zabite prvotnih sklepov, še marljiveje nosite v skladišnice, še pridneje zbirajte v domače hranilnice; zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača. Tedaj delavci lahko s skupnim kapitalom reko neljubemu gospodarju: zbogom! pa prevzemite drugo tvornico. Vaša rešitev, vaša svoboda, ki je doslej samo vam tlela v srcih, se preseli stalno k vam, v vaše družine, vaše hiše.

Skupen odgovor je bil na to soglasen: „Potlej lahko pomremo bedno mi in naše družine. Z našimi kostmi bodo klatili orehe. Nismo tako neumni, ne!“ — Kmalu potem se raznese glas, da gospodar zopet odpre tvornico, če pridejo delavci na delo s prejšnjimi pogoji. Večina je šla radovoljno in hvalila Boga za to dobroto, manjšina se je kujala in slednjič lačna godrnjaje vendar

Mož, kremen-značaj, narodnjak s svojim vsestransko utemeljenim prepričanjem, užival je pri občinstvu neomejeno zaupanje.

Bil je dolgo vrsto let župan občine Klanec (dokler se ni združila z dolinsko občino), potem v občini Dolina občinski zastopnik in svojedobno odbornik političnega društva „Edinost“.

Kakor narodnjak se je živo zanimal za dnevno politiko, skrbno čital časopise, bil je jeden izmed prvih „taborašev“, sodeloval na narodnih veseljih ter se sploh — tudi na stara leta — zanimal za društvene priredbe.

In danes! Kako mu je žarelo oko veselja in ponosa, gledajoč spreved obč. odbora in šolske mladine z brezštevilnimi plapolajočimi trobojnicami, ki so odhajali k pozdravu prestolonaslednika!

Ko so se udeleženci vrnili, je še poizvedoval, kako je bilo in rekel, da bi bil sam rad šel na postajo, da ni tako neugodno vreme — pa malo trenutkov na to je vendarle šel — na zadnjo postajo!

Da se vidimo nad zvezdami!

**Nadvojvoda Fran Ferdinand v Divači.** Prejeli smo: Danes, dne 11. t. m., se je peljal prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand preko Divače na potu v Pulo, oziroma v Dalmacijo. Postaja in nje bližnja okolica sta bili odičeni z zastavami in opazali smo z zadovoljstvom, da so bile na privatni posesti izključno slovenske in da je bila celo na postaji zastopana tudi naša zastava. Naroda se je zbralo nepričakovano veliko vzlic slabemu vremenu in je isti pozdravljal nadvojvodo glasnimi živio-klici. Nadvojvoda je stopil z vlaka in je na nagovore jako prijazno odgovarjal. V obče se je zdelo, da je ta pristrčni vsprejem napravil na nadvojvodo najugodnejši utis, iz česar more sklepati naše ljudstvo, da može svobodno z narodnimi znaki pozdravljati tudi člene dinastije.

Nadvojvoda se je mudil na postaji nekoliko minut, na kar se je odpeljal, zopet pozdravljan z živio-klici.

**Češki Sokoli,** ki so obiskali Črnogor, so se v ponedeljek zvečer s parnikom pripeljali na Reko. Kolodvor in bližnje ulice so bile zastražene po vojaštvu. Guvernerjev tajnik baron Vilany je Sokole vsprejel in obžaluje negostoljubnost Reke jih prosil, naj uvažujejo izredne razmere, vsled katerih je vlada bila primorana poklicati vojaštvo. Prosil je Sokole, naj kar v pristanišču zasedejo vozove, ki so zanje pripravljeni. V imenu Sokolov se je dr. Scheiner zahvalil vladi, na kar so se Sokoli odpeljali, ne da bi se kaj primerilo.

**V Libochovicích 6. sept. 1906.** Po mnogih škrajih češkega kraljevstva prireja češko dijaštvo razne veselice v korist raznih blagodejnih zavodov, mej njimi tudi za „Husov fond“ v Pragi.

Kaj je „Husov fond“?

Društvo, ki podpira revne in ubožne dijakke v Pragi po vse šolsko leto, ravno tako kakor naša podporna društva na Dunaju, v Pragi in Gradcu.

Tudi tukajšnji dijaki priredijo 8. t. m. akademijo v korist „Husovega fonda“, iz katerega tudi naši slovenski dijaki dobivajo marsiktero podporo. Pa kakšna razlika je mej češkim in slovenskim dijakom!

Tukaj so se zbrali dijaki iz najboljših rodbin sinovi premožnih starišev, ki za se ničesar ne potrebujejo, ali ne pozabljajo na svoje lačne kolege in hodijo od hiše do hiše vabit na akademijo iz zbirajo prispevke za podporno društvo „Husov fond“.

došla na delo. Navidezno so se vrnili v mesto prejšnji časi. Okajeni dimniki so se dvigali proti nebu. Nad mestom se je valjala rjava sajasta megla kakor umazana tančica, skrivajoča prejšnjo bedo in nove rane. To je tiščalo na dušo in srce še huje nego na mesto tvorniški dim in prah. Na tistem so se krčile pesti, skrivaje so škrtali zobje izpitih, varčnosti in skromnosti nevajenih delavcev.

List „Rosite, nebesa!“ je vendar pridobil naročnikov. Neko jutro potem so videli ljudje na ulici meniško oblečenega človeka. Imel je romarsko palico in rjavo haljo prepasano s konopcem, rožni venec ob strani in širok slamnik na glavi. Lice mu je obrobila mlada pšenično svetla brada, pogled pa mil in zaspan, postava raje višja nego majhna, a glede dobe, bi težko določil, je-li star ali mlad. Govoril je tako, kakor je pisal list „Rosite, nebesa“, priporočal treznost, zaupanje v samega sebe in v božjo pomoč, potem pride gotovo izpolnitev delavskih zahtev. Romar je zanikal prašanje, če je on urednik lista.

Med splošnim začudenjem je celo priporočal — molitev in zastoj ponujal svoj rožni venec — nihče ga ni maral. Ščassoma so ga nekateri vendar slušali in se iz radovednosti oprijeli njegovih naukov. Izogibali so se ne-

Gospod urednik! Ali ste že imeli priliko znaznamovati v Vašem časopisu fakt, da so se slovenski dijaki, posebno pa premožnejši slovenski dijaki spomnili svojih revnih kolegov! Ali ste že čitali v letnih poročilih vseh treh podpornih društev, da je ta ali oni slovenski dijak ob počitnicah kaj storil za eno ali drugo podporno društvo?

Čestitam Vam, če se morete izkazati s takovim faktom jaz pa, žalibog, nisem slišal dosedaj še nič podobnega.

**C. kr. pripravnica za srednje šole v Trstu.** Slavno uredništvo!

Z ozirom na zanesljivi dopis v cenjenem listu z dne 6. sept. t. l. št. 246. blagovoli vsprejeti sledeče pojasnilo.

Terditve, da se na zavodu c. kr. pripravnice v Trstu šopiri nemščina kakor izključno učni jezik — ne odgovarja resnici.

G. dopisnik gotovo ni dobro proučil učnega načrta zavoda, kajti drugače ne bi mogel priti s takim sumničenjem na dan.

Na c. k. pripravnici v Trstu se uče v I. letniku vse realije (zgodovina, zemljepis, prirodopis itd.) v slovenskem jeziku, a v drugem letniku tudi podlagi materinega jezika, to je slovenščine.

Tudi nemški jezik pučuje se v obeh letnikih na podlagi slovenščine, kar je edino prava pot, da se doseže cilj, ki ga predpisuje pedagogično načelo. V pouk nemščine služijo izvrstne učne knjige, ki se rabijo po vseh slovenskih kronovinah in ki sta jih sestavila odlična slovenska pedagoga. O kakem šopirenju nemščine kakor izključno učnem jeziku ni govora.

Tudi trditve, da je uradni jezik vodstva izključno nemški, ne odgovarja popolnoma resnici. Vodstvo uraduje s strankami, vodstvi družih šol itd. v slovenskem jeziku in je torej tudi tukaj trditve o izključni nemščini neutemeljena.

Kar se pa tiče uradnega jezika c. kr. namestništvom in spričal javlja podpisano vodstvo, da je isti v rabi ne le na pripravnici v Trstu, temuč vseh onih, ki so dodeljene nemškim državnim gimnazijam in ne dvojezičnim. To je v Trstu, na Proseku, v Pulo itd.

Ako gospod dopisnik doseže na c. kr. državni nemški gimnaziji v Trstu in drugih slovenski uradni jezik, dobe gotovo vodstva pripravnic isti nalog in bodo zamogla ustreči želji dopisnika glede uradovanja s c. kr. namestništvom in izdajanjem slovenskih spricval.

Glede malega nemškega napisa, ki je na vratih, bo pa vodstvo g. dopisniku zelo hvaležno, ako izposluje pri lastniku hiše, g. I. C. Chiozza, dovoljenje za slovenski napis.

Tudi opazke glede nadzorovanja zavoda ne odgovarjajo popolnoma resnici in bi bilo bolje da se dopisnik poprej natančno informira, predno stopa pred javnost z nepopolnimi in neutemeljenimi sumničenji.

Toliko v pojasnilo in resnici na ljubo.

Vodstvo c. k. pripravnice srednjih šol v Trstu.

**Klic vpijočega v puščavi!** (Dopis iz Sežane.) Dne 2. t. m. čitali smo v cenj. Vašem listu dopis:

„Klic s Krasa“. Res umesten je bil dopis, lepe in vsodbujevalne so bile besede, ki so imele gotovo lep namen razvneti naše ljudstvo k narodnemu delu, k narodni probujenosti. In ta dopis čitali smo ravno tisti dan, ko je naše neumorno delujoče pevsko

potrebne in čezmerne pijače, zaupali v Boga, molili in varčevali. Za prvimi izgledi jih je bilo vedno več, vedno bolj jih — slednjič celo nad pol, nad tri četrtine mesta. Vse je kazalo, da so se res vrnili nekdanji časi, mir med meščane, ljudje ob nedeljah v cerkve in od grešnih del k Bogu. Ljudje so imeli z leti lepe prihranke in zahtevali, naj tvorničar izpolni njih zahteve. — Kaj še? — Sami imate denar. Zložite se in si pomagajte. Če vam povisam plače, bodo nekateri več zapili, drugi še huje stiskali. S tem ne bo pomagano ne prvim, ne drugim! — No, mož se je slednjič vendar udal in obljubil povisati plače, češ: utegnili bi mi nagajati dlje časa, ker imajo ohenar. Toda druge zahteve — je rekel — ohranite lepo za se in uredite, če hočete sami“. S tem ni bila zadovoljna večina delavcev. Poslušali so razne hujške in zopet napovedali splošno stavko. Godilo se jim je malo ali nič drugače, nego prvič. Ljudje so začeli javno trgati list „Rosite nebesa!“ in nabijati njegove somišljenike z njihovimi rožnimi vencami: „Ali smo s temi dosegle kaj?“ — Nič — kakor z žganjem! In grozeče so popraševali, kje je romar v rjavi halji s slamnikom in pšenično svetlo brado. Slabo bi se mu godilo, če bi ga zalotili v mestu. Tudi njegov list je nehaj izhajati, meščani so pa

društvo „Zorislava“ imelo v Sežani veselico. Kdo bi si ne mislil, da bomo videli že pri veselici, kakšen uspeh je napravil ta dopis vsaj pri našem domačem ljudstvu. — A varali smo se. — „Klic s Krasa“ — ostal je — „Klic vpijočega v puščavi“.

Udeležba bila je tako pičila, da je moral, kdor se je udeležil te veselice, vsklikniti nehote: Uboga Sežana! Tujci so se spogledavali ter se popraševali, ali smo res v Sežani? Ali nima Sežana res nobenih zavednih občinarjev, ki bi znali uvaževati potrebo in pomen slovenske pesmi? In posebno v tem času, ko imamo tu mnogo letoviščarjev-drugorodcev, je bilo skrajno potrebno pokazati jim, da se tudi mi zavedamo, da tudi Slovenec hrepeni po napredku.

In kedo je to provzročil? — Nihče drugi nego bivši obč. tajnik in sedanji obč. uslužbenec. Ta človek, ki nima nobenega narodnega ne drugega ponosa več v sebi, ta je ljudstvo razgovarjal, naj ne hodi na veselico. Ta človek si je upal na javni cesti upiti, da hoče že pokazati „Zorislavi“, kako si upa nalepati lepake po Sežani, brez njegovega dovoljenja, češ (kakor se je sam izrazil): **v Sežani sem jaz župan.** Daleč smo prišli! Kakemu Fumagiliju in drugim komendantom laške ali nemške narodnosti (in če so prišli tudi iz „Wild Westa“, a la „Buffalo Bill“) je dovoljeno pilepiti lepake (ali v ptujem jeziku ali v popačeni slovenščini) po Sežani, — nad domačim slovenskim pevskim društvom se ta človek iznaša.

In zakaj? — Ker so naši pevci preveč ponosni na se, da bi hodili k cerkvenemu petju, dokler se jim ne dovoli slovenskega petja pri slovesnih sv. mašah in dokler je za cerkvenega organista tak človek, kakoršen je naš cerkveni uslužbenec.

Na tak in enake načine je razgrajal ta človek v družbi prvega podžupana in nekaterih starešin na javni cesti ves popoldan. In ti možakarji so delali opazke proti vsakomur ki je bil na potu k veselici. Seveda nabralo se je okoli njih mnogo ljudi, ki so en čas mirno poslušali to šikaniranje, a končno je to presedalo tudi njim, in začele so padati — „batine“. Res impozantno je bilo, ko si videl ležati občinske možakarje z njihovimi bradatimi vojskovodjo pod mizo, ugajala ti je ubrana godba ko so začele frčati čaše in steklenice po tleh, v čegar harmonični sklad se je vlivalo zvenketanje hišnih šip. In le hitri navzočnosti žandarjev in obč. redarjev se je zahvaliti, da ni doživela hiša „Brbronova“ katastrofe.

Res lepo in častno je to za Sežano! Lepo in častno za občinsko starešinstvo! Žal nam je za g. župana, ki je edini v tisti družbi, ki se narodno zaveda, in ki je zvest branitelj in podpiratelj narodnih društev. Bodi mu to v pouk in premislek! In bodi mu tu povedano jasno in glasno, da se bodo taki škandali gotovo ponavljali, ako bode puščal krmilo občine Sežanske v rokah kacega — Rustje.

Ti „Zorislava“ pa ne obupaj! Tvoja zadnja veselica je bila jasen dokaz kako vidno napreduješ! Pokazala je, da lahko tekmuješ z vsakim pevskim društvom, bodi ne le na Krasu, ali pa daleč okrog po Slovenskem. Ne ustraši se, ako Ti mečejo polena pod noge taki ljudje, ki niti vredni niso da bi Tvoje petje poslušali! In bodi prepričana, da oni, ki so vneti za lepo slovensko pesem in za napredek lepe naše Sežane — so in ostanejo vedno ob Tvoji strani.

razgrajali, divjali morda huje kot prvič... —

„Adonai ti znaguješ!“ se je zakrohotal na nizkem hribcu kraj mesta mladenič v delavski obleki. „Ti so naši, naši, he, he! Kdo bo popravil moja dela? Živio Lucifer, naš gospodar! Jehova je dogospodaril. He, he!“ Samosvestno se ozre satan v nemirno mesto. Toda hipoma se mu stemni in bolestno nakremži itak odurno lice: V najobljudejši mestni ulici se je tedaj pojavil znani romar v rjavi meniški halji. Ljudje so planili nanj in ga obdelovali s pestmi, z nogami, z jeziki po tleh, po blatu in kamenju. On jim pa reče, mirno pobiraje se pokonci: „Najprej me poslušajte, ljudje božji, potem me — križajte vnovič, če hočete. Ali ni bil že to uspeh, kar vam je obljubil tovarnar. In za tako majhen čas zatajevanja ste zahtevali, kar vse hkrati. Ali se to pravi, vršiti mojo zapoved, kakor sem vas učil? Kje je vaša vztrajnost, zmernost? — Niso ga več bili, ne teptali po tleh. Sklonili so glave in dejali: Pozabili smo Te, Gospod. Res je, pozabili... Mirno so se razhajali ter poučevali druge. Mesto se je umirilo in nadaljevalo delo po njegovih naukih. V njegov obraz se pa niso upali več pogledati, zakaj svetil se je kakor solnce. (Zvršetek.)

**Njegova visokost prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand** je blagovolil pokloniti zavodu „Elizabetešču“ v Tomaju milostni dar 100 K, zakar podpisane ponižno-hvaležno kličejo: Srčna hvala!

Šolske sestre „Elizabetešča“ v Tomaju.

**Iz Padrič** nam pišejo: „Na mali šmarren je bila v padriški kapelici običajna slovesna maša. Maševal je g. Julij Warty župnik bazovski, pelo pa je domače društvo „Slovan“ in sicer mešan zbor. Po maši pa je gospod župnik sporočil društvu, da ne bo držal blagoslova, če pridejo tudi ženske pet. Društvo pa je izjavilo, da to ne gre, ker so pesmi le za mešani zbor. In tako je bila vas brez blagoslova.“

Spominjamo se, da enako se je bilo dogodilo tudi v Bazovici. vsled česar je trajal spor celih 8 mesecev, ki se je šele na dan sv. Rešnjega telesa rešil.

Prebivalstvo obžaluje in obsoja to večno nasprotovanje g. župnika našim pevskim društvom, sosebno pa pevkam. In ogorča nas tem bolj, ker vemo, da drugod duhovščina ne nasprotuje sodelovanju perk na cerkvenem petju.

**V proslavo petdesetletnice pevanja starega kremen pevca Ivanj Marija Udo- viča** priredi cerkveni pevski zbor sv. Ivan. narodno slavnost, na katero že sedaj opozarja slavno občinstvo in bratska nam pevška društva.

Slavnost bo dne 23. t. m. na prostranem vrtu gostilne „Obtrnega in konsumnega društva“ pri cerkvi. Program se objavi pravočasno.

Odbor.

**Ljubljanskega „Slovenca“**, oziroma njegovega glavnega urednika dra. Lampeta, sourednika Štefeta ter urednika „Domoljuba“ L. Smolnikarja, tožita, kakor poročajo iz Ljubljane, radi razžaljenja časti, odvetnik dr. Breje in mons. Val. Podgorc.

**Kam je šel?** Ana Petrinja, stanujoča na hribu pri sv. Alojziju št. 306, je prijavila včeraj predpoludne na policijskem komisarijatu v ulici Luigi Ricci, da je nje 59-letni mož Anton, ki je zidar, šel od doma dne 7. t. m. in da se od tedaj ni več vrnil.

**Strela** je vdarila predsinočnim v kame-niti križ na cerkvi sv. Vincencija Paulanskega v Rocolu ter ga zdrobila na drobne kosce.

**Samomor dekleta.** V Celovcu se je v nedeljo ustrelila z lovsko puško 22-letna Ana Stossier, hčerka mesarjeva. Sprožila si je vsebino obeh cevi v glavo, katero jej je popolnoma razneslo. Vzrok samomora so ljubinski odnosi z nekim častnikom.

**Predrznost mlečnobiznih žepnih tatov.** 26-letni težak Cezar Mattioni, stanujoči v ulici Risorta št. 1, je prijavil predvčeraj predpoludne na policiji, da je njegovi soprog Alfonzi ob 9. uri predpoludne, na ulici sv. Justa neki neznan, komaj 10- ali 11-letni dečko iztrgal iz rok novčarko, v kateri je bilo 5 kron denarja, in potem pobegnil, kakor bi ga odnesla burja.

25-letni poljedelec Fran Kljun, doma iz Mislec pri Sežani, je pa včeraj predpoludne prijavil na policijskem komisarijatu v ulici Luigi Ricci, da mu je 15- do 16-letni paglavček v ulici del Molino a Vento, iz jopičevega žepa iztrgal usnjato možnjo, v kateri je imel 9 kron denarja in potem pobegnil.

**Samomor.** Včeraj predpoludne so našli nekega 40 do 45-letnega moža obešenega za kljuko vrat hiše št. 2 v ulici Tommaso Grossi. Obesil se je bil z dvema skupaj zvezanimi rutama. V žepu je imel krono in 14 stotink in nobenega papirja, iz katerega bi se bilo moglo izvedeti kdo da je bil. Truplo je bilo prenešeno k sv. Justu.

**Strah pred tatovi.** Predsinočnim okoli 10. ure, je neka gospa, stanujoča v hiši št. 14 v ulici del Valdirivo, sloneča na oknu svojega stanovanja videla 5 moških, ki so se skrivnostno pogovarjali med seboj, stoječi pred hišo št. 9 v isti ulici, ki je ravno nasproti hiše št. 14. Ker je imela opravila v stanovanju, je šla gospa od okna in ko se je nekoliko pozneje vrnila k oknu, ni več videla onih moških. Pač pa je kmalu zatem slišala zapirati okna in govoriti v prvem nadstropju hiše št. 9. V gospej se je vzbudil sum, da so tatovi. Šla je torej takoj na policijo in tam povedala kar je videla in slišala. S policije je šel takoj tja redarstveni nadzornik z več redarji. V I. nadstropju hiše št. 9 se nahajajo uradi dobredelnega društva „La previdenza“. Policijski organi so mislili, da so morda tatovi ulomili v te urade, kjer se nahajajo tudi blagajna. Ker pa je bila hiša že

zaprta, so morali zvoniti. No, zvonili so skoraj 2 uri, predno se jim je odprlo: še le ob 1. uri in pol po polnoči je njih zvonjenje vzbudilo gospoda Roberta Paulicha, ki stane v IV. nadstropju iste hiše. Gospod Paulich jim je prišel odpret in redarji so šli v I. nadstropje, kjer pa so našli vrata omejenih uradov zaprta in netaknjena. Da se pa vendar prepričajo, so redarji podrla vrata ter šli v urade, kjer so pa našli vse v redu. Ob 3. uri zjutraj so poslali po podpredsednika društva, gospoda Sabadina, ki je, prišedši v urade in pregledavši jih, izjavil, da je res vse v redu.

**Nesreča na delu.** Sprevodnik državne železnice Josip Vidmar je predvčeršnjim popoldne ob 4. uri imel razdeliti preko ceste stoječi vlak v svrhu, da bi cesta bila prosta. Ko je korakal pred strojem, je pa z nogo zadel v metlico, ki se nahaja pred prednjimi kolesi stroja, vsled česar je pal. Prijel se je naglo za verigo in zavpil, na kar je strojevodja vstavil stroj. Vendar je pa stroj vlekel Vidmarja naprej za dober meter, pri čemer je bil Vidmar nekoliko opraskan po obrazu in po levi roki. Ker so ljudje mislili, da se je kaj huje poškodoval, so bili pozvali zdravnika se zdravniške postaje, ki je Vidmarju obvezal rane in ga dal potem odvesti domov.

**Koledar in vreme.** Danes: Macedonij mučenec; Večerad: Pola. — Jutri: Amat, škof; Zremlj; Površena. — Temperatura večraj: ob 2. uri popoldne + 15° Celsius. — Vreme večraj: deževno, veter.

### Gospodarstvo.

**Trusts.**  
Pod imenom „Trust“ (govori trest) se umeva največa, v našem času, možna združitev na polju industrije in trgovine. Z ustanovitvijo teh trusts so imena raznih ameriških plutokratov, kakor Hove, Meyer, Pierpont Morgan, Rockefeller, Vanderbilt, Gould in drugi tesno zvezani, ker duša trusts je bil in je ameriški milijardar. To je brez-pogojno njegovo najvažnejše in sploh največje podjetje našega stoletja na polju gospodarstva.

Vsi trusts so torej postali po združenju raznih industrijskih podjetij. Po združitvi ohranja pa vsako podjetje svojo prejšnjo upravo, samo njegove delnice prehajajo vsled pisane pogodbe (trust deed) v roke trusta. Vsaki trust se sestavlja iz zaupnikov (trustees), katerim pripada vodstvo in nadzorovanje tega velikanskega podjetja. Naloga zaupnikov je tudi deliti obresti in dobiček posameznim podjetjem.

Skoraj vsi trusts, ki jih poznamo se nahajajo v Združenih državah ameriških, ker tu se nahaja tudi največje število milijardarjev (namreč toliko, kakor na vsem ostalem svetu skupaj). Od najbolj znanih trusts, hočem tukaj nekatere omeniti, kakor: Ivan Steel Trust, Standard Oil Trust, Sugar Trust, International Paper Trust in drugi. Skupni kapital vseh ameriških trusts je znašal leta 1900 približno 4700 milijonov kron, eno leto potem pa je že dosegal lepo številko od 14.000 milijonov kron. Leta 1902 se je ta velikanski kapital naenkrat znižal na 5600 milijonov kron, v poslednjem letu pa zopet povečal.

Kakor vsaka stvar, tako imajo ti trusts svojo slabo in dobro stran. Slaba stran se kaže že v združitvi tolikega kapitala v eni roki in zloraba tega v političnem življenju. Občno znano je, da je bil Roosevelt samo z denarjem ameriških trusts izvoljen za predsednika. S pomočjo trustnega kapitala ne podkupijo samo volilcev, posebno delavcev, ampak tudi uradnike in celo sodnike in zanašajo tako največjo korupcijo v javno življenje. Velika nevarnost se kaže tudi v pretirani spekulaciji. Ob velikem številu teh trusts je bila svota, za katero se je kapitaliziralo in na trg prineslo neizmerno več, nego njena notranja veljavnost. Samoumevno je bilo, da se je proti tej nenaravni akciji pojavila nenaravna reakcija v obliki borznega poloma in kanta.

Na drugi strani pa skuša trusts podati delavcem najkomodnejše življenje s tem, da viša plače, manjša delavne ure in da zida moderne in v higijeničnem oziru dobre delavnice in delavske hiše. Čudno je torej, da ta sicer antisocijalna ustanovitev dela tudi za poboljšanja nekaterih točk delavskega vprašanja. Vsled veliko nabranega kapitala so ti trusts v položaju preskrbeti vse tovarne z najmodernimi tehničnimi pridobitvami in delajo tako tudi na povspenjanje in dviganje moderne tehnike.

Tako vidimo v teh trusts na eni strani največjo nevarnost in zadrego za državo in politične cilje delavstva, na drugi strani pa najboljšo pot za dviganje industrije in tehnike.

### Razne vesti.

**\* Beda na Kitajskem.** Iz Šangaja poročajo, da so v notranjih pokrajinah Kitajske izbruhnili nemiri radi velike bede, ki je nastala vsled povodnji.

**\* Rekord primadone.** Peštanska primadona gospica Fedek je teh dni dosegla rekord v vožnji z avtomobilom. Pevkinja ki biva na letovišču v Tatri, si je nedavno nabavila avtomobil, s katerim se pogostoma vozi na izlete. Povožila je že mnogo raznih živali, toda v tem oziru se je nekega dne v minolem tednu prekosila. Napravila je v avtomobilu izlet v Gömör ter začela kmalo prav naglo voziti. Do vasi Szepesvélhely je gospica Fedek povozila nič manje, nego 140 gosi, ki so se nahajale na cesti, toda bila je navidezno tako zamaknjena v vodenje avtomobila, da niti zapazila ni, s kako naglico da je decimirala živali vse okolice. Vozila je povsem mirno dalje. Toda vaški kmetje, ki so gospico že poznali z njenih prejšnjih izletov, so si znali pomagati. Pevkinja je morala po isti cesti voziti nazaj, in ko je prišla zopet do vasi, je našla sredi ceste barikado in poleg iste veliko množico ljudi. Gospica Fedek se je morala ustaviti in še le sedaj je izvedela, kaj je napravila. Kmetje so jej predložili več že saldiranih računov: za vsako gos 4 krone, skupno 560 kron. Pevkinja je vzela vso stvar od smešne strani ter je plačala 560 kron. Potem so jej kmetje naložili na avtomobil en del povoženih gosi, ker ni mogla vseh gosijh žrtev vzeti seboj; barikada je bila odstranjena in v nekoliko trenutkih je primadona odkurila z avtomobilom, spremljana od navdušenih eljen-klicev kmetov, ki niso še nikdar tako drago prodali svojih gosi.

### Brzjavne vesti.

**Prestolonaslednik Fran Ferdinand v Puli.**

PULA 11. Prestolonaslednik Fran Ferdinand je došel z dvornim vlakom semkaj o poludne. Vlak se je ustavil pred vrtom Marije Valerije. Tu so prestolonaslednika vsprejeli: načelnik generalnega štaba grof Beck, poveljnik vojne mornarice grof Montecuccoli, skupni vojni minister, minister za deželno brambo in še mnogo drugih vojaških dostojanstvenikov. Nadalje deželni glavar dr. Rizzi z deželnim odborom, škof Flapp, stolni prošt Zanetti, stolni dekan Gut, srbsko-pravoslavni župnik Maričević, protestantski župnik Holz, okrajni glavar baron Reinlein z mnogimi uradniki, razni župani itd.

Dr. Rizzi je prestolonaslednika pozdravil v italijanskem jeziku v imenu dežele ter je v svojem govoru izrazil željo, naj cesar čim prej skliče deželni zbor. Na to je prestolonaslednika pozdravil župan puljski dr. Stanič. Nadvojvoda se je obema zahvalil najprej v nemškem potem v italijanskem jeziku. Konečno je prestolonaslednika pozdravil Tomasi, predsednik deželnega kulturnega sveta istrskega.

Ko so bile nadvojvodi po namestniku princu Hohenlohe predstavljene različne osebe, se je isti podal k spomeniku cesarice Elizabete. Od tod se je nadvojvoda podal na ladijo „Miramar“. Ob 2. uri popoldne je bil na ladiji obed, na kateri so bili povabljeni namestnik, deželni glavar Rizzi, škof Flapp, poveljnik vojnega pristanišča itd.

Ob 3. uri popoldne je ladija „Miramar“ odplula z nadvojvodo in njegovim spremstvom v Lošinj.

### Cesar odpotoval v IŠL.

DUNAJ 11. Cesar je danes ob 8. uri 10 minut odpotoval v IŠL.

IŠL 11. Cesar je došel semkaj ob 1. uri 35 minut.

**Soproga prestolonaslednika Frana Ferdinanda odlikovana.**

DUNAJ 11. Knez veliki mojster malteškega reda je izročil soprogi prestolonaslednika kneginji Hohenburg veliki križ malteškega reda.

### Prihodnja seja državne zbornice.

DUNAJ 11. Prihodnja seja državne zbornice se bo vršila prihodnji torek dne 18. septembra. Seja prične ob 11. uri predpoludne.

### Ločitev cerkve od države na Francoskem.

PARIZ 11. Konservativni poslanec Delafosse je izjavil, da bo ob otvoritvi zbornice

interpeliral vlado radi prekinjenja diplomatskih odnosov z Vatikanom, ter da bo interpelacijo utemeljeval s tem, da je možno težave, navstale vsled prekinjenja, odstraniti le, ako se obnove diplomatski odnosi z Vatikanom.

### Državni tajnik Root na potovanju.

LIMA 11. Državni tajnik Združenih držav, Root, je včeraj došel semkaj ter je bil prisrčno vsprejet. Zvečer so mu priredili v čast banket v vladni palači.

### Danski kralj.

KODANJ 11. Kralj je sinoči odpotoval v Stokholm.

### Pruskega princa zadela kap.

BRUNŠVIK 11. Princa Albrehta Pruskega, vladarja vojvodine, je včeraj zadela kap. Njegovo stanje je opasno.

### Poplave na Španskem.

MADRID 11. Nalivi so zopet na mnogih mestih povzročili veliko škodo.

### Posvetovanje francoskih ministrov.

PARIZ 11. V Rambouilletu se je danes opoludne sestal ministerski svet. Ministerski predsednik Bourgeois je poročal o spremembah v diplomatskem zboru.

### R u s i j a.

GRODNO 11. (Petrogr. brz. agentura).

Polkovnik orožništva Gribojedov je bil popoludne na paradnem trgu ustreljen z revolverjem. Policijski uradniki so za morilcem streljali, vendar se je istemu posrečilo ubezati.

MOSKVA 11. Sinoči ob 6. uri je bilo v Zirardovu vrženih več bomb. Ena bomba je eksplodirala na trgu, druga pa v neki tovarni. Ranjeni so bili trije policijski uradniki. Na to je vojaštvo ustrelilo. vsled česar je bilo štirideset oseb ubitih, oziroma ranjenih.

SIEDLCE 11. (Petrogr. brz. agentura).

Včeraj opoludne je ponehalo obstreljevanje hiš, v katere so se revolucionarji zapirli; ulice je zasedlo vojaštvo. Poveljnik čet je pozval zastopnike Židov, naj izroče vse osebe, ki so streljale. Mnogo oseb je bilo aretova; njih. Število ubitih ni bilo še možno natančno določiti. Trgovina v mestu popolnoma počiva. Popoludne so vojaki zopet obstreljevali neko hišo.

PETROGRAD 11. Glasom privatnih poročil, ki so jih objavili listi, trajajo v Siedlcah še vedno nemiri.

†

Podpisani naznanjamo tužnim srcem vsem svojim sorodnikom, prijateljem in znancem, da je po kratki bolezni, v dobi 74 let, danes ob 1. in pol uri pop. preminul naš oče

**Anton Metlika.**

Pogreb bo v četrtek, dne 13. t. m. ob 10. in pol uri zjutraj.

KLANEC, dne 11. kimovca 1906.

Ivan Metlika, sin; Josipa Metlika roj. Renčelj  
nevesta; Ivana Metlika, por. Korošec, hči:  
Antonija Metlika udova Grail, hči.

**MACHINE & CO.**

Koncesijonirana pisarna za

**trgovske informacije**

**in iztirjevanja**

**ulica Vincenzo Bellini št. 13.**

**Posojila**

od 500 do 50.000 kron zamore dobiti vsaka oseba pod ugodnimi pogoji, toliko kar se tiče povrnitve glavnice, nizke obresti, kolikor glede jamstva, ne da bi bilo treba kaj naprej plačati. Daje se posojila na hipoteke na poslopja in zemljišča v mestu in okolici, zajamčena je največja tajnost. — Za nadaljna pojasnila se je obrniti na

**GIOVANNI SPANGHERO**

zapriseženi cenilec

od 11. predpol. do 1. ure pop. trg S. Giacomo 2. l. n. (Corso)

in od 5. do 8. ure popol. v pisarni ulica Carlo Ghenga št. 3.

**TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON**

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5.

KATALOGI BREZPLAČNO.

**D. A. Barkanović**

specijalist za notranje in živčne bolezni

se je povrnil iz Karlovih vari.

ORDINUJE: vsak dan od 10.—13. ure zjutraj in 4.—5. popol.

ulica Sanità št. 2.

Trgovina z manufakturnim blagom

**Rossit & Kaucich**

Nasledniki Luigi Rieel-Ja

Trst - ulica Malcanton št. 10 - Trst

**Velika množina perila**

po cenl, da se ni bati tekmozanja.

|                 |                   |          |
|-----------------|-------------------|----------|
| Kotonina surova | za srajce po nčv. | 14 in ve |
| Chiffon         | „ „ „ „           | 16 „     |
| Madapolam       | „ „ „ „           | 18 „     |
| Nazoviplatno    | „ „ „ „           | 16 „     |
| Kotonina surova | za rjuhe „ „      | 40 „     |
| „ „ „ „         | „ „ „ „           | 18 „     |

**VELIKA IZBERA**

perkalov, batist, zephir, borgetov itd.

Trgovina z manufakturnim blagom

**Rossit & Kaucich**

Nasledniki Luigi Rieel-Ja

Trst - ulica Malcanton št. 10 - Trst

**Alojzij Gregorič**

Tovarna za krtače in čopiče

z zalogo

gaginega perja, iztepačev.

Cene zmerne.

TRST — ulica Stadion 3 — TRST

**Tovarna pohištva**

**Aleksander Levi Minzi**

ulica Tessa št. 52. A (lastna hiša).

**ZALOGA:**

PIAZZA ROSARIO (Solske poslopje).

Cene, da se ni bati nebene konkurence. Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.

Karvovan cenik brezplačno in franko

Podpisani naznanjam slav. občinstvu, da sem prevzel dobroznano gostilno

**„Alla Secession“**

ulica Rossetti 6

Priporočam se za mnogobrojni obisk udani

**MATIJA KAU**

dosedaj gostilničar ul. Giulia 8

Ai Bagni Russi

